

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/51/2001

OCENY POLSKIEJ KLASY POLITYCZNEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Zdecydowana większość Polaków uważa, że politycy są nieuczciwi (74%), niewiarygodni (76%), nie interesuje ich los zwykłych ludzi (86%), nie wywiązują się z obietnic przedwyborczych (91%), dbają wyłącznie o własne interesy (82%). W tych negatywnych opiniach nieco mniej radykalny jest elektorat AWS, natomiast najbardziej krytyczni są zwolennicy PSL.
- ◆ W ciągu ośmiu lat o 14 punktów wzrósł odsetek osób przekonanych, że głównym powodem uprawiania polityki jest chęć zdobycia pieniędzy. O 12 punktów wzrósł również odsetek respondentów, którzy sądzą, iż czynnikiem motywującym jest chęć posiadania władzy. Natomiast o 16 punktów zmalał odsetek przekonanych, że politycy chcą zrobić coś dla innych.
- ◆ Zdaniem 55% badanych, politycy zasiadający w Sejmie i Senacie reprezentują przede wszystkim swoje kluby parlamentarne, a zdaniem 30% - własne poglądy. O tym, że parlamentarzyści są reprezentantami swoich wyborców, przekonanych jest tylko 4% respondentów.
- ◆ Dla większości ankietowanych życie prywatne polityka - to, że jest rozwiedziony, żyje w konkubinacie czy zdradza współmałżonka - nie jest powodem do odrzucenia go w wyborach, jeśli uważa się go za osobę kompetentną. Homoseksualizm polityka jest czynnikiem dyskwalifikującym dla 62% badanych. Respondenci nie są też skłonni głosować na osoby, które w przeszłości weszły w konflikt z prawem (były karane za przestępstwa kryminalne, spowodowały po pijanemu wypadek), nadużywają alkoholu lub czasami publicznie mówią nieprawdę. Badani nie poparliby również polityka, który w przeszłości współpracował ze Służbą Bezpieczeństwa. W tym przypadku jednak w ciągu trzech lat odsetek osób, które oddałyby głos na takiego polityka, wzrósł o 9 punktów (z 12% do 21%).

Pół roku przed wyborami parlamentarnymi zapytaliśmy respondentów, co sądzą o politykach¹. Chcieliśmy się dowiedzieć, jaki jest obraz elity politycznej w oczach „przeciętnego” Polaka, jakie wnioski na temat rządzących wyciągnęli obywatele na podstawie ich dotychczasowej działalności.

Obraz polityka nie jest budujący. Zdaniem naszych respondentów, politycy są to przede wszystkim ludzie, którzy nie wywiązują się z przedwyborczych obietnic (91%), nie interesują się losem zwykłych ludzi (86%), dbają o własne interesy (82%), są niewiarygodni (76%) i nieuczciwi (74%).

		CBOS
Jak określił(a)by Pan(i) większość polityków?		
Uczciwi		11%
Nieuczciwi		74%
Trudno powiedzieć		15%
Wiarygodni		9%
Niewiarygodni		76%
Trudno powiedzieć		15%
Troszczą się o los zwykłych ludzi		6%
Nie interesuje ich los zwykłych ludzi		86%
Trudno powiedzieć		8%
Wywiązują się z obietnic przedwyborczych		2%
Nie wywiązują się z obietnic przedwyborczych		91%
Trudno powiedzieć		7%
Ugodowi, umiejący zawierać kompromisy		18%
Nieugodowi, twardo stojący przy swoich racjach		60%
Trudno powiedzieć		22%
Dbają o dobro Polski		9%
Dbają o własne interesy		82%
Trudno powiedzieć		10%
Dobrze wykształceni		38%
Niedouczeni		37%
Trudno powiedzieć		25%
Są dociekliwi, starają się dotrzeć do istoty problemów		6%
„Ślizgają się” jedynie po powierzchni problemów		80%
Trudno powiedzieć		14%

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (131) przeprowadzono w dniach 6-9 kwietnia 2001 roku na 1036-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Charakterystyczne jest, że w swych generalnie negatywnych opiniach o politykach nieco łagodniejsi są respondenci o poglądach prawicowych. Poniższa tabela przedstawia odsetki osób mających pozytywne zdanie o politykach wśród badanych o różnych poglądach politycznych.

Tabela 1

Jak określił(a)by Pan(i) większość polityków? Czy są oni, Pana(i) zdaniem:	Odsetki odpowiedzi twierdzących osób o poglądach		
	prawicowych	centrowych	lewicowych
– uczciwi	13	12	12
– wiarygodni	13	7	8
– dbają o dobro Polski	13	7	8
– troszczą się o los zwykłych ludzi	12	3	4
– wywiązują się z obietnic przedwyborczych	3	2	2
– dociekliwi, starają się dotrzeć do istoty problemów	11	6	5
– ugodowi, umiejący zawierać kompromisy	29	19	14
– dobrze wykształceni	47	39	36

Orientacja polityczna respondentów nie wpływa w zasadzie na ocenę uczciwości polityków. Natomiast przy ocenianiu pozostałych cech wyróżniają się badani o poglądach prawicowych, którzy częściej niż inni sądzą, że politycy są wiarygodni, dbają o dobro kraju i troszczą się o obywateli. Zdecydowanie częściej dostrzegają oni również chęć zawierania kompromisów przez polityków oraz ich dobre wykształcenie.

Opinie o politykach w elektoratach pięciu największych ugrupowań politycznych kształtują się następująco:

Tabela 2

Jak określił(a)by Pan(i) większość polityków? Czy są oni, Pana(i) zdaniem:	Elektoraty partyjne				
	AWS	PO	PSL	UW	SLD+UP
	w procentach				
– uczciwi	23	23	9	9	13
– nieuczciwi	59	62	85	68	74
Trudno powiedzieć	18	15	6	23	13
– wiarygodni	24	19	3	15	10
– niewiarygodni	61	64	86	73	77
Trudno powiedzieć	14	18	11	13	13

Tabela 2 (cd.)

Jak określił(a)by Pan(i) większość polityków? Czy są oni, Pana(i) zdaniem:	Elektoraty partyjne				
	AWS	PO	PSL	UW	SLD+UP
	w procentach				
– troszczą się o los zwykłych ludzi	9	14	1	8	5
– nie interesuje ich los zwykłych ludzi	81	77	92	72	90
Trudno powiedzieć	10	9	7	21	5
– wywiązują się z obietnic przedwyborczych	2	5	0	3	2
– nie wywiązują się z obietnic przedwyborczych	90	89	99	96	92
Trudno powiedzieć	8	6	1	1	6
– ugodowi, umiejący zawierać kompromisy	25	36	7	20	17
– nieugodowi, twardo stojący przy swoich racjach	47	54	66	68	66
Trudno powiedzieć	28	10	27	12	17
– dbają o dobro Polski	17	20	7	11	9
– dbają o własne interesy	69	69	87	67	85
Trudno powiedzieć	14	11	7	23	6
– dobrze wykształceni	42	50	37	46	39
– niedouczeni	45	37	31	34	40
Trudno powiedzieć	13	14	32	20	22
– są dociekliwi, starają się dotrzeć do istoty problemów	9	15	5	16	6
– „ślizgają się” jedynie po powierzchni problemów	75	78	78	84	88
Trudno powiedzieć	16	7	17	0	6

Najbardziej negatywne opinie na temat polityków mają zwolennicy PSL, natomiast najbardziej pozytywne - osoby popierające AWS i Platformę Obywatelską. Elektoraty UW i SLD-UP - ogólnie rzecz biorąc - zajmują pod tym względem pozycje pośrednie.

MOTYWY PODEJMOWANIA DZIAŁALNOŚCI POLITYCZNEJ

W czasie trwania dwóch kadencji Sejmu i Senatu (w 1993 roku pomiar również był realizowany przed wyborami parlamentarnymi) o 14 punktów wzrósł odsetek respondentów przekonanych, że głównym motywem podejmowania działalności politycznej jest chęć zdobycia pieniędzy. Wzrósł także (o 12 punktów) odsetek badanych, którzy sądzą, że do

uprawiania polityki motywuje ludzi chęć posiadania władzy. Przekonanie o motywach altruistycznych, działaniu na rzecz innych, podziela obecnie 6% badanych (osiem lat temu 22%). Dziewięciopunktowy spadek odsetka odpowiedzi „trudno powiedzieć” świadczy o tym, że w chwili obecnej respondenci mają bardziej ukształtowane poglądy.

Tabela 3

Kto decyduje się na to, by zostać politykiem? Czy jest to człowiek, który przede wszystkim:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	1993	2001
	w procentach	
– chce mieć dużo pieniędzy	31	45
– chce mieć władzę	24	36
– chce zrealizować jakąś ideę	9	8
– chce zrobić coś dla innych	22	6
Trudno powiedzieć	14	5

Tabela 4

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Kto decyduje się na to, by zostać politykiem? Czy jest to człowiek, który przede wszystkim:				
	chce mieć dużo pieniędzy	chce mieć władzę	chce zrealizować jakąś ideę	chce zrobić coś dla innych	Trudno powiedzieć
	w procentach				
SLD+UP	49	38	7	4	2
PSL	48	39	4	6	2
UW	44	34	17	4	1
AWS	34	38	8	11	9
PO	32	36	13	8	11

W elektoratach SLD i UP, PSL oraz UW przeważa przekonanie, że głównym motywem zajmowania się polityką są pieniądze, a następnie chęć posiadania władzy. Wśród sympatyków AWS i PO kolejność ta jest odwrócona. Zwolennicy UW i PO silniej niż pozostali wierzą, że polityką zajmują się osoby, które zamierzają zrealizować jakąś ideę, a sympatycy AWS - że są to osoby chcące zrobić coś na rzecz innych.

KOGO REPREZENTUJĄ POLITYCY ?

Zdaniem ponad połowy badanych (55%) politycy zasiadający w Sejmie i Senacie reprezentują przede wszystkim poglądy swoich klubów parlamentarnych. O tym, że parlamentarzyści reprezentują samych siebie, przekonanych jest 30% respondentów. Tylko 4% ankietowanych uważa, że posłowie i senatorowie reprezentują poglądy swoich wyborców.

		CBOS
<p>Jak Pan(i) sądzi, czy politycy zasiadający w parlamencie reprezentują przede wszystkim:</p>		
– poglądy klubów parlamentarnych, do których należą		55%
– swoje własne poglądy		30%
– poglądy swoich wyborców		4%
Trudno powiedzieć		11%

Tabela 5

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) sądzi, czy politycy zasiadający w parlamencie reprezentują przede wszystkim:			
	poglądy klubów parlamentarnych, do których należą	swoje własne poglądy	poglądy swoich wyborców	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	83	14	3	1
UW	72	17	7	4
SLD+UP	64	27	3	6
PSL	56	29	9	6
AWS	49	29	4	19

Elektoraty wszystkich partii są przekonane - choć w różnym stopniu - że politycy zasiadający w parlamencie reprezentują przede wszystkim poglądy klubów, do których należą. Sądzi tak 83% potencjalnych wyborców PO i o 34 punkty procentowe mniej zwolenników AWS. Niemal co piąty sympatyk AWS nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

OCZEKIWANIA WOBEC POLITYKÓW W SFERZE ETYKI I OBYCZAJOWOŚCI

Zdecydowana większość badanych deklaruje, że oddałaby w wyborach głos na polityka, który jest rozwiedziony bądź żyje w wolnym związku. W obu przypadkach odsetki te w ciągu ostatnich trzech lat nieznacznie wzrosły. Również niewierność małżeńska, w ocenie prawie połowy respondentów, nie dyskwalifikuje polityka, o ile jest on kompetentny i ma odpowiednie umiejętności. Jednak w tym przypadku odsetek ten nieznacznie zmalał (o 5 punktów).

Niemal dwie trzecie badanych zrezygnowałyby z głosowania na polityka o orientacji homoseksualnej pomimo uznania dla jego kompetencji.

Tabela 6

Czy poparł(a)by Pan(i) w wyborach do parlamentu polityka, którego kompetencje i umiejętności ocenia Pan(i) wysoko, lecz o którym wie Pan(i), że:	Tak		Nie		Trudno powiedzieć	
	1998	2001	1998	2001	1998	2001
	w procentach					
- jest rozwiedziony	73	79	21	16	5	5
- żyje ze swoim partnerem/partnerką bez ślubu	69	74	26	21	5	5
- zdradza żonę/męża	54	49	37	44	9	8
- jest homoseksualistą, utrzymuje stosunki seksualne z osobami tej samej płci	28	30	65	62	6	8

Na deklaracje dotyczące sfery prywatności polityków: ich sytuacji rodzinnej, preferencji seksualnych, bardzo silnie wpływa religijność respondentów.

Na rozwiedzonego polityka głosowałyby 55% ankietowanych biorących udział w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu i 88% respondentów niepraktykujących. Bardzo podobnie kształtują się odpowiedzi badanych dotyczące polityka żyjącego w konkubinacie (odpowiednio 45% i 87%).

Na polityka zdradzającego współmałżonka głosowałby niespełna co trzeci badany chodzący do kościoła kilka razy w tygodniu (32%) i niemal dwukrotnie więcej (61%) nieuczestniczących w praktykach religijnych. Homoseksualizm polityka jest w stanie zaakceptować 17% ankietowanych często biorących udział w nabożeństwach i połowa (50%) niepraktykujących.

Oczekiwania wobec polityków w tej sferze modyfikują także cechy społeczno-demograficzne respondentów: wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie, grupa społeczno-zawodowa, status materialny. Ogólnie rzecz biorąc, mniejsze wymagania wobec polityków, związane z przestrzeganiem norm etyczno-obyczajowych w życiu osobistym, mają ludzie młodzi (do 34 roku życia), mieszkańcy dużych miast, osoby z wykształceniem średnim i wyższym, kadra kierownicza i inteligencja, prywatni przedsiębiorcy, pracownicy umysłowi niższego szczebla, pracownicy fizyczno-umysłowi, osoby o wyższych dochodach *per capita* w rodzinie, badani oceniający swoje warunki materialne jako dobre. Bardziej rygorystyczni wobec polityków są starsi respondenci (powyżej 55 roku życia), mieszkańcy wsi, badani z wykształceniem podstawowym, emeryci i renciści, gospodynie domowe, osoby o najniższych dochodach.

Opinie na ten temat wiążą się także z orientacją polityczną badanych. Bardziej przyzwalającą postawę wobec polityków reprezentują ankietowani identyfikujący się z lewicą niż deklarujący poglądy prawicowe.

Znaczne rozbieżności w tej kwestii występują w elektoratach poszczególnych partii i ugrupowań politycznych.

Tabela 7

Czy poparł(a)by Pan(i) w wyborach do parlamentu polityka, którego kompetencje i umiejętności ocenia Pan(i) wysoko, lecz o którym wie Pan(i), że:	Elektoraty partyjne				
	AWS	PO	PSL	SLD+UP	UW
	w procentach				
– jest rozwiedziony					
Tak	57	95	71	89	88
Nie	36	4	26	9	12
Trudno powiedzieć	7	1	3	1	0

– żyje ze swoim partnerem/partnerką bez ślubu					
Tak	53	92	63	86	85
Nie	44	7	33	13	15
Trudno powiedzieć	3	1	4	2	0
– zdradza żonę/męża					
Tak	39	63	46	57	40
Nie	59	30	47	37	60
Trudno powiedzieć	4	7	7	6	0
– jest homoseksualistą, utrzymuje stosunki seksualne z osobami tej samej płci					
Tak	6	34	22	38	65
Nie	86	60	70	54	28
Trudno powiedzieć	8	7	8	8	7

Ogólnie rzecz biorąc, w ocenie moralności życia prywatnego polityków najbardziej konserwatywni są zwolennicy AWS, a najbardziej liberalny jest potencjalny elektorat PO. Wyjątek stanowi podejście do orientacji seksualnej osoby publicznej - tu różnice są bardzo wyraźne: polityka, który jest homoseksualistą, mimo iż jego kompetencje i umiejętności ocenia się bardzo wysoko, poparłoby 6% zwolenników AWS, 22% wyborców PSL, 34% - PO, 38% - SLD i UP oraz 65% sympatyków UW.

Ocenie respondentów poddane zostały również inne cechy polityków.

Tabela 8

Czy poparł(a)by Pan(i) w wyborach do parlamentu polityka, którego kompetencje i umiejętności ocenia Pan(i) wysoko, lecz o którym wie Pan(i), że:	Tak		Nie		Trudno powiedzieć	
	1998	2001	1998	2001	1998	2001
	w procentach					
- współpracował w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa	12	21	78	68	10	11
- spowodował kiedyś wypadek po pijanemu	7	6	90	91	4	3
- był kiedyś karany za przestępstwo kryminalne	3	5	94	92	3	3
- jest uzależniony od alkoholu	2	4	96	92	2	3
- zdarza mu się publicznie mówić nieprawdę	5	3	91	95	5	3
- wykorzystuje swoje stanowisko w interesach prowadzonych przez siebie lub rodzinę	-	2	-	96	-	2

W czterech sytuacjach opinie respondentów w zasadzie nie uległy zmianie. Poparcia badanych, pomimo swoich kompetencji, nie zyskałby polityk, który spowodował kiedyś wypadek po pijanemu, jest uzależniony od alkoholu, był karany za przestępstwo kryminalne czy też czasami publicznie mówi nieprawdę.

Natomiast byłego współpracownika Służby Bezpieczeństwa poparłaby obecnie ponad jedna piąta badanych (trzy lata temu 12%). Głosowanie na polityka, który współpracował z SB, deklaruje 35% osób popierających SLD i UP, 24% sympatyków UW, po 16% badanych popierających PSL i PO i 6% zwolenników AWS. Jednak we wszystkich elektoratach zdecydowanie przeważa odmowa udzielenia poparcia politykowi, który w przeszłości współpracował ze Służbą Bezpieczeństwa.

Tabela 9

Czy poparł(a)by Pan(i) w wyborach do parlamentu polityka, którego kompetencje i umiejętności ocenia Pan(i) wysoko, lecz o którym wie Pan(i), że:	Elektoraty partyjne				
	AWS	PO	PSL	SLD+UP	UW
	w procentach				
– współpracował w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa					
Tak	6	16	16	35	24
Nie	89	80	80	53	66
Trudno powiedzieć	5	5	4	12	10
– spowodował kiedyś wypadek po pijanemu					
Tak	4	2	7	7	12
Nie	96	98	89	90	88
Trudno powiedzieć	0	0	4	3	0
– był kiedyś karany za przestępstwo kryminalne					
Tak	3	2	4	9	6
Nie	97	98	96	86	91
Trudno powiedzieć	0	0	0	5	3
– jest uzależniony od alkoholu					
Tak	7	3	3	7	5
Nie	93	94	97	90	95
Trudno powiedzieć	0	3	0	3	0
– zdarza mu się publicznie mówić nieprawdę					
Tak	0	3	4	5	3
Nie	98	97	95	94	97
Trudno powiedzieć	2	0	1	1	0
– wykorzystuje swoje stanowisko w interesach prowadzonych przez siebie lub rodzinę					
Tak	0	2	2	3	6
Nie	100	97	98	96	94
Trudno powiedzieć	0	1	0	1	0

W pozostałych sytuacjach poddanych ocenie, w których kompetencje polityka mogą kolidować z jego postawą etyczną, uzyskane opinie były niemal jednogłębne, a deklarowane sympatie polityczne respondentów nie wpływały w zasadniczy sposób na ich odpowiedzi.

★

★

★

Obraz polityków w oczach społeczeństwa, jaki rysuje się na podstawie wyników tego sondażu, jest bardzo negatywny. Respondenci postrzegają elitę rządzącą jako ludzi nieuczciwych, niewiarygodnych, którzy dbają wyłącznie o własne interesy i nie troszczą się o zwykłego człowieka. Ogromna większość badanych uważa, że politycy nie wywiązują się z obietnic przedwyborczych. Z drugiej strony zaledwie 4% ankietowanych sądzi, że politycy reprezentują w parlamencie interesy swoich wyborców.

Jednocześnie badani deklarują, że życie prywatne polityka, jeżeli jest on kompetentny, nie powinno wpływać na poparcie dla niego. Nie dotyczy to jednak „grzechów” przeszłości – przestępstw kryminalnych, alkoholizmu, spowodowania wypadku po pijanemu.

Opracowała

Anna GRUDNIEWICZ

A N E K S

Tabela 1. Kto, Pana(i) zdaniem, decyduje się na to by zostać politykiem? Czy jest to człowiek, który przede wszystkim: 1 - chce coś zrobić dla innych; 2 - chce mieć władzę; 3 - chce zrealizować jakąś ideę; 4 - chce mieć dużo pieniędzy

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	36	8	45	5	1036
Płeć						
Mężczyźni	7	34	7	46	5	491
Kobiety	5	38	8	45	5	545
Wiek						
18-24 lat	9	39	14	36	1	148
25-34	5	32	11	47	4	183
35-44	4	40	7	44	5	189
45-54	5	37	7	47	4	229
55-64	8	39	6	42	4	113
65 lat i więcej	5	30	3	52	10	174
Miejsce zamieszkania						
Wieś	6	35	7	50	3	382
Miasto do 20 tys.	11	36	7	41	5	103
20-100 tys.	4	35	7	49	4	204
101-500 tys.	6	34	10	42	8	212
501 tys. i więcej mieszk.	2	46	9	34	8	136
Wykształcenie						
Podstawowe	8	30	4	52	7	271
Zasadnicze zawodowe	6	32	7	51	5	299
Średnie	5	40	12	40	3	379
Wyższe	2	55	8	28	7	87
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	0	56	10	27	8	59
Prac.umysł.niż.szczębla	3	41	11	40	5	95
Pracownicy fiz.- umysł.	8	17	19	51	5	90
Robotnicy wykwalifikowani	7	31	5	51	6	85
Robotnicy niewykwalifik.	17	44	14	23	2	34
Rolnicy	10	35	5	48	2	70
Pracujący na własny rach.	3	49	9	35	4	51
Bierni zawodowo						
Renciści	4	35	4	51	7	114
Emeryci	7	32	3	52	6	196
Uczniowie i studenci	7	51	8	33	1	57
Bezrobotni	3	36	8	48	5	149
Gospodynie domowe i inni	4	32	10	51	3	39
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	7	34	6	46	7	146
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	4	44	15	35	2	72
sekt. pryw. poza rolnict.	2	36	13	43	6	207
prywatnym gosp. rolnym	8	35	5	51	2	87
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	6	35	5	53	2	157
276-399	2	33	9	50	5	112
400-549	5	36	8	47	4	211
550-799	9	32	10	44	5	145
Powyżej 799 zł	4	46	9	33	8	176
Ocena własnych war. mater.						
Złe	4	33	4	54	5	356
Średnie	8	33	8	45	5	468
Dobre	4	48	13	30	5	212
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	6	33	4	45	12	58
Raz w tygodniu	6	39	6	43	5	481
1-2 razy w miesiącu	6	33	10	49	1	192
Kilka razy w roku	6	33	10	47	5	210
W ogóle nie uczestniczy	1	37	8	44	10	93
Poglądy polityczne						
Lewica	6	37	6	49	2	333
Centrum	4	38	5	47	6	258
Prawica	5	43	15	34	4	224
Trudno powiedzieć	7	26	7	51	8	220

Tabela 2. Jak Pan(i) sędzi, czy politycy zasiadający w parlamencie reprezentują przede wszystkim: 1 - swoje własne poglądy; 2 - poglądy swoich wyborców; 3 - poglądy klubów parlamentarnych, do których należą

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	4	55	11	1029
Płeć					
Mężczyźni	26	6	60	8	488
Kobiety	33	3	50	14	541
Wiek					
18-24 lat	27	6	60	7	148
25-34	31	6	57	5	183
35-44	34	4	54	8	188
45-54	27	1	62	10	224
55-64	33	5	50	12	113
65 lat i więcej	27	6	43	25	173
Miejsce zamieszkania					
Wieś	30	5	52	13	377
Miasto do 20 tys.	32	5	52	11	103
20-100 tys.	32	3	57	8	202
101-500 tys.	28	6	52	14	210
501 tys. i więcej mieszk.	27	2	66	4	136
Wykształcenie					
Podstawowe	30	6	39	25	269
Zasadnicze zawodowe	35	4	53	8	296
Średnie	28	2	64	6	378
Wyższe	18	10	68	4	86
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	22	1	75	2	59
Prac. umysł. niż. szczebla	26	5	62	7	95
Pracownicy fiz. - umysł.	31	3	61	5	90
Robotnicy wykwalifikowani	34	4	56	6	85
Robotnicy niewykwalifik.	24	8	64	5	32
Rolnicy	32	7	53	8	69
Pracujący na własny rach.	22	8	65	5	51
Bierni zawodowo					
Renciści	26	3	46	25	110
Emeryci	30	6	44	20	196
Uczniowie i studenci	26	4	65	6	57
Bezrobotni	36	4	50	10	148
Gospodynie domowe i inni	40	2	52	5	39
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	35	1	59	5	146
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	18	7	69	6	72
sekt. pryw. poza rolnict.	26	6	62	6	205
prywatnym gosp. rolnym	32	6	49	13	86
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	36	5	48	12	157
276-399	39	3	53	5	109
400-549	30	3	53	14	211
550-799	24	7	56	14	144
Powyżej 799 zł	23	4	67	7	176
Ocena własnych war. mater.					
Złe	36	3	48	14	353
Średnie	29	4	55	12	464
Dobre	21	6	67	5	211
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	4	55	22	58
Raz w tygodniu	31	5	52	12	478
1-2 razy w miesiącu	33	3	57	7	192
Kilka razy w roku	28	6	60	6	208
W ogóle nie uczestniczy	27	2	55	16	91
Poglądy polityczne					
Lewica	30	5	60	5	333
Centrum	33	4	53	10	255
Prawica	21	5	67	7	222
Trudno powiedzieć	35	4	37	24	218

Tabela 3. Czy poparł(a)by Pan(i) w wyborach do parlamentu polityka, którego kompetencje i umiejętności ocenia Pan(i) wysoko, lecz o którym wie Pan(i), że żyje ze swoim partnerem/partnerką bez ślubu?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	75	21	5	1036
Płeć				
Mężczyźni	75	20	5	491
Kobiety	74	21	5	545
Wiek				
18-24 lat	86	11	3	148
25-34	81	15	4	183
35-44	79	16	5	189
45-54	75	21	5	229
55-64	79	18	4	113
65 lat i więcej	51	42	7	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	67	28	5	382
Miasto do 20 tys.	73	23	5	103
20-100 tys.	79	17	4	204
101-500 tys.	78	16	6	212
501 tys. i więcej mieszk.	86	10	3	136
Wykształcenie				
Podstawowe	59	35	6	271
Zasadnicze zawodowe	73	21	6	299
Średnie	84	12	4	379
Wyższe	90	10	0	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	86	9	5	59
Prac.umysł.niż.szczębla	88	8	4	95
Pracownicy fiz.-umysł.	72	23	4	90
Robotnicy wykwalifikowani	72	20	8	85
Robotnicy niewykwalifik.	69	29	2	34
Rolnicy	67	31	2	70
Pracujący na własny rach.	95	5	0	51
Bierni zawodowo				
Renciści	56	38	7	114
Emeryci	64	30	6	196
Uczniowie i studenci	82	11	7	57
Bezrobotni	87	11	2	149
Gospodynie domowe i inni	77	15	8	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	81	14	5	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	79	16	4	72
sekt. pryw. poza rolnict.	81	15	4	207
prywatnym gosp. rolnym	64	32	4	87
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	73	23	4	157
276-399	68	28	4	112
400-549	76	21	4	211
550-799	72	23	5	145
Powyżej 799 zł	87	8	5	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	69	25	6	356
Średnie	75	21	4	468
Dobre	84	12	4	212
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	45	43	12	58
Raz w tygodniu	70	25	5	481
1-2 razy w miesiącu	79	16	4	192
Kilka razy w roku	85	12	3	210
W ogóle nie uczestniczy	87	10	3	93
Poglądy polityczne				
Lewica	81	17	3	333
Centrum	76	19	5	258
Prawica	75	23	3	224
Trudno powiedzieć	64	27	9	220

Tabela 4. Czy poparł(a)by Pan(i) w wyborach do parlamentu polityka, którego kompetencje i umiejętności ocenia Pan(i) wysoko, lecz o którym wie Pan(i), że **jest rozwiedziony**?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	79	16	5	1036
Płeć				
Mężczyźni	79	16	4	491
Kobiety	78	17	5	545
Wiek				
18-24 lat	86	10	3	148
25-34	85	10	5	183
35-44	84	12	5	189
45-54	82	14	4	229
55-64	80	15	6	113
65 lat i więcej	55	38	8	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	70	25	5	382
Miasto do 20 tys.	79	16	5	103
20-100 tys.	83	13	4	204
101-500 tys.	84	11	5	212
501 tys. i więcej mieszk.	90	7	3	136
Wykształcenie				
Podstawowe	62	31	7	271
Zasadnicze zawodowe	78	15	6	299
Średnie	88	9	4	379
Wyższe	91	8	1	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	90	7	4	59
Prac. umysł. niż. szczebla	91	4	5	95
Pracownicy fiz.- umysł.	80	17	3	90
Robotnicy wykwalifikowani	80	12	8	85
Robotnicy niewykwalifik.	69	28	3	34
Rolnicy	72	23	5	70
Pracujący na własny rach.	100	0	0	51
Bierni zawodowo				
Renciści	59	31	10	114
Emeryci	68	27	5	196
Uczniowie i studenci	83	11	6	57
Bezrobotni	88	10	2	149
Gospodynie domowe i inni	83	7	10	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	84	11	5	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	85	10	5	72
sekt. pryw. poza rolnict.	86	11	3	207
prywatnym gosp. rolnym	69	25	6	87
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	79	18	2	157
276-399	71	25	4	112
400-549	82	14	4	211
550-799	74	20	5	145
Powyżej 799 zł	88	8	4	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	72	22	7	356
Średnie	80	16	4	468
Dobre	87	9	4	212
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	55	39	7	58
Raz w tygodniu	76	19	5	481
1-2 razy w miesiącu	82	14	5	192
Kilka razy w roku	86	9	5	210
W ogóle nie uczestniczy	88	8	4	93
Poglądy polityczne				
Lewica	84	14	3	333
Centrum	81	14	5	258
Prawica	82	16	2	224
Trudno powiedzieć	65	24	11	220

Tabela 5. Czy poparł(a)by Pan(i) w wyborach do parlamentu polityka, którego kompetencje i umiejętności ocenia Pan(i) wysoko, lecz o którym wie Pan(i), że **zdradza żonę/męża**?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	49	44	8	1036
Płeć				
Mężczyźni	55	37	8	491
Kobiety	43	49	8	545
Wiek				
18-24 lat	53	41	6	148
25-34	51	39	10	183
35-44	56	35	8	189
45-54	50	44	6	229
55-64	45	45	10	113
65 lat i więcej	34	58	8	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	42	50	8	382
Miasto do 20 tys.	45	48	6	103
20-100 tys.	56	36	8	204
101-500 tys.	53	38	8	212
501 tys. i więcej mieszk.	51	42	7	136
Wykształcenie				
Podstawowe	40	52	7	271
Zasadnicze zawodowe	50	40	11	299
Średnie	54	40	6	379
Wyższe	46	48	6	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	51	41	7	59
Prac. umysł. niż. szczebla	56	37	7	95
Pracownicy fiz.- umysł.	47	48	5	90
Robotnicy wykwalifikowani	56	32	12	85
Robotnicy niewykwalifik.	33	58	8	34
Rolnicy	52	43	5	70
Pracujący na własny rach.	63	30	7	51
Bierni zawodowo				
Renciści	32	57	11	114
Emeryci	39	52	8	196
Uczniowie i studenci	56	38	6	57
Bezrobotni	61	34	5	149
Gospodynie domowe i inni	39	46	15	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	59	35	5	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	45	46	10	72
sekt. pryw. poza rolnict.	53	39	8	207
prywatnym gosp. rolnym	48	46	6	87
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	56	37	7	157
276-399	45	49	6	112
400-549	44	48	8	211
550-799	46	46	8	145
Powyżej 799 zł	57	36	7	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	46	44	10	356
Średnie	50	42	8	468
Dobre	50	45	5	212
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	32	58	9	58
Raz w tygodniu	45	48	7	481
1-2 razy w miesiącu	48	41	11	192
Kilka razy w roku	57	36	7	210
W ogóle nie uczestniczy	61	34	5	93
Poglądy polityczne				
Lewica	53	40	7	333
Centrum	51	44	5	258
Prawica	52	43	5	224
Trudno powiedzieć	36	48	15	220

Tabela 6. Czy poparł(a)by Pan(i) w wyborach do parlamentu polityka, którego kompetencje i umiejętności ocenia Pan(i) wysoko, lecz o którym wie Pan(i), że **jest homoseksualistą, utrzymuje stosunki seksualne z osobami tej samej płci?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	62	8	1036
Płeć				
Mężczyźni	28	64	8	491
Kobiety	30	61	8	545
Wiek				
18-24 lat	48	45	7	148
25-34	36	53	10	183
35-44	32	59	9	189
45-54	25	66	9	229
55-64	20	73	7	113
65 lat i więcej	15	79	6	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	74	7	382
Miasto do 20 tys.	24	70	6	103
20-100 tys.	32	54	14	204
101-500 tys.	35	56	9	212
501 tys. i więcej mieszk.	48	47	6	136
Wykształcenie				
Podstawowe	13	79	7	271
Zasadnicze zawodowe	26	64	11	299
Średnie	41	51	7	379
Wyższe	39	53	8	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	46	52	3	59
Prac.umysł.niż.szczebła	47	45	7	95
Pracownicy fiz.-umysł.	36	54	10	90
Robotnicy wykwalifikowani	29	63	8	85
Robotnicy niewykwalifik.	9	78	13	34
Rolnicy	21	70	9	70
Pracujący na własny rach.	25	65	10	51
Bierni zawodowo				
Renciści	13	75	11	114
Emeryci	17	76	7	196
Uczniowie i studenci	47	46	8	57
Bezrobotni	38	56	7	149
Gospodynie domowe i inni	39	47	14	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	42	50	8	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	31	58	11	72
sekt. pryw. poza rolnict.	31	62	7	207
prywatnym gosp. rolnym	20	72	8	87
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	28	65	7	157
276-399	27	68	4	112
400-549	25	67	8	211
550-799	24	67	9	145
Powyżej 799 zł	46	50	5	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	23	68	10	356
Średnie	29	63	8	468
Dobre	41	51	7	212
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	17	77	6	58
Raz w tygodniu	23	69	8	481
1-2 razy w miesiącu	31	57	12	192
Kilka razy w roku	37	55	8	210
W ogóle nie uczestniczy	50	44	6	93
Poglądy polityczne				
Lewica	37	54	9	333
Centrum	30	63	8	258
Prawica	26	70	4	224
Trudno powiedzieć	21	66	13	220

Tabela 7. Czy poparł(a)by Pan(i) w wyborach do parlamentu polityka, którego kompetencje i umiejętności ocenia Pan(i) wysoko, lecz o którym wie Pan(i), że współpracował w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	67	11	1036
Płeć				
Mężczyźni	24	66	10	491
Kobiety	19	69	12	545
Wiek				
18-24 lat	26	63	11	148
25-34	27	60	13	183
35-44	19	69	12	189
45-54	24	65	11	229
55-64	18	73	9	113
65 lat i więcej	13	76	11	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	69	11	382
Miasto do 20 tys.	16	76	8	103
20-100 tys.	27	59	13	204
101-500 tys.	15	69	15	212
501 tys. i więcej mieszk.	29	65	7	136
Wykształcenie				
Podstawowe	19	66	15	271
Zasadnicze zawodowe	23	67	10	299
Średnie	22	69	9	379
Wyższe	19	69	12	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	23	63	14	59
Prac.umysł.niż.szczębla	14	74	12	95
Pracownicy fiz.-umysł.	23	63	13	90
Robotnicy wykwalifikowani	32	58	9	85
Robotnicy niewykwalifik.	17	79	5	34
Rolnicy	16	75	9	70
Pracujący na własny rach.	19	74	7	51
Bierni zawodowo				
Renciści	22	62	16	114
Emeryci	16	74	10	196
Uczniowie i studenci	23	61	16	57
Bezrobotni	28	66	6	149
Gospodynie domowe i inni	24	50	26	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	19	68	14	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	18	67	14	72
sekt. pryw. poza rolnict.	26	67	7	207
prywatnym gosp. rolnym	13	70	16	87
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	29	66	5	157
276-399	30	60	11	112
400-549	18	69	12	211
550-799	16	74	10	145
Powyżej 799 zł	24	69	7	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	20	69	11	356
Średnie	23	66	11	468
Dobre	20	68	12	212
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	8	84	8	58
Raz w tygodniu	17	71	12	481
1-2 razy w miesiącu	31	57	11	192
Kilka razy w roku	25	67	9	210
W ogóle nie uczestniczy	25	59	16	93
Poglądy polityczne				
Lewica	35	55	11	333
Centrum	13	74	13	258
Prawica	15	82	3	224
Trudno powiedzieć	18	64	18	220